

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

nam terram offendit. Aliud enim cecidit fecus viam, & partim conculcatum est, partim à volueribus cœli comestum. Aliud supra petram, & natum exaruit. Aliud inter spinas: & suffocatum est. Aliud denique cecidit in terram bonam, & fecit fructum eentuplum. Hoc Christus verbo divino applicat, quod adeo diversimode ab hominibus suscipitur, unde etiam effectum suum apud omnes non potest consequi, ut animas eorum salvet. Jac. 1. v. 21.

Nos ad parabolam ipsam nos accingemus, & contemplabimus:

I. Ἀπολογίαν sive notitiam nostri.

II. ἀπολογίαν, sive notitiam Christi.

J. J.

Exegesis.

Maxima beneficentia Dei est, quod quotannis annum ille benignitate sua coronat, Psal. 65, 12. & educit panem de terra, & vinum, quod latificat cor hominis, Pl. 104, 15. Sed majoris æstimandum est, quod verbi sui semen tam largiter disseminat, quo corda nostra frugifera redduntur, & renascuntur ad vitam æternam, 1. Pet. 2, 23. Hinc audimus quoque in Evangelio prædicto, de magno populi ad Christum accessu, cum ille, ut cœlestis seminator exit, ad seminandum semen suum, nam multus jam confluxus populi erat, & plures ad eum de civitatibus properabant, sicut in ipso Evangelii principio percipimus.

Notitiam nostri inde discere possumus, si intuemur

I. *Auditorum pluralitatem.* Turba enim plurima convenerat, & quidem tanta, ut Domino non locus relinqueretur in terra, sed in navim ascendere teneretur, quo eum odius populum è navi docere posset, ut à Marco explicatur, c. 4, 1.

Hoc inde erat, quia sermo Dei preciosus erat in diebus illis, ut tempore Eli, 1. Sam. 3, 1. ut miseri nullum ex concionibus solatium capere possent, sed quoties templum frequentarent, male affecto corde & vulnerata conscientia abirent, ob legis severitatem, quæ omnes maledictos pronunciat, qui non permanent in sermonibus legis, Deut. 27, 27. unde etiam jugum intolerabile illa vocatur, Act. 15, 10.

Posteaquam vero Christus Servator blande omnes invitabat: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, ego reficiam vos, Matt. 11, 28. Hinc multi invitati eum sequuntur, ut mederetur contritis corde. El. 51, 1. Hoc quoque fideliter fecit pietissimus Servator, neque enim corporales morbos modo virtute sua vivifica fugavit: sed animis quoque salutarem consolationem instillavit, servis Sacerdotum & Phariseorum ipsis, id consentitibus. Nunquam sic locutus est homo, sicut hic homo, Joh. 7, 47. Erat enim quasi potestatem habens, non ut scribæ Marc. 1. v. 22.

Hic te proba, mi Christiane! utrum etiam tantum desiderium Concionum sacrarum & verbi divini ceperit?

Christus Servator adhuc hodie exit, ad seminandum semen suum, neque enim aliud habemus verbum, sed idem illud, quod Christus & Apost. ejus prædicarunt, 2. Cor. 5

Sed devotio hodie plane frigida est. Non opus hodie est procul abire, ut conciones audiamus, sed præ foribus habemus verbū divinum, & tamen multi ex negligentia idem audire nolunt. Ex quo colligimus, quod multis pietas cordi non sit. Qui enim ex Deo est, verbum Dei audit. Joh. 8, 4. Qui igitur verbum Dei non libenter audit, sine dubio de satanæ Synagoga est. Apoc. 3, 9. Et habet sententiam scriptam, quod pars ejus futura sit

in stagno, ardente igne & sulphure, Ap. 21, 8. Qui enim non mecum est, inquit Christus, contra me est, & qui non colligit mecum, dispergit. Luc. 11. v. 23.

Regina Arabiæ veniebat à finibus terræ audire sapientiam Salomonis, 1. Reg. 10. v. 1. Et ecce! plusquam Salomo hic, Matt. 12. 42.

Protagoras sedulus erat Præceptor, sed socordes habebat discipulos: hinc vulgo de ipso dictū est: eum dextra discipulis porrigere sapientiā: quam illi læva modo acciperent

Sic Servator noster præceptor fidelissimus est, qui Ecclesiæ suæ pastores & Doctores dat, Eph. 4, 11. qui nobis viam cæli ostendunt: sed ingratitude tanta est, ut multi sinistra arripiant, quod dextera manu ipsis exhibetur; h. e. repellunt verbum, & indignos se judicant vita æterna, Act. 1, 46. quos iusta pœna insequetur, ut non gustaturi sint cœnam cœlestem. Luc. 14, 24. Neq; existimare debemus, Evangelium nobis in matrimonium datum; Nequaquam. Facile à nobis idem auferri potest. Nonne Judæi erant regnum sacerdotale, & genus sancta? Exod. 19. v. 6. sed propter incredulitatem fracti sunt, Rō. 11, 20. Idem nobis accidere potest, nolite errare, non irridetur Deus, Gal. 6. v. 7.

II. *Agri diversitatem.* Quia enim Servator, ut erat omniscius, optime videbat, multum discriminis inter auditores suos esse, nonnulli siquidem venerant ex curiositate, ut novi quid viderent & audirent: nonnulli ex invidia, ut aliquid ex concionibus ejus exciperent, quo exitum ipsi struerent: nonnulli dicis causa, ut tempus consumerent: paucissimi firmum propositum afferebant discendi, & vitam emendandi: inde ille ansam arripiebat, de seminatore & semine ejus parabolam proferre, cujus summa hæc est:

Quando agricola semen suum spargit,

multa sese ipsi objiciunt obstacula, quæ in causa sunt, ut semen impediatur, nec ille scopum præfixum attingere queat. Hæc sunt:

1. *Terra callosa.* Quod enim in viam cadit, partim conculcatur, partim ab avibus cæli comeditur. Sic verbum Dei sæpe ejusmodi corda offendit, quæ omni pietate carent, & dicunt cum Epicuræis ex Sap. 2, 2. 3. Quod si nonnunquam stimulum quandam conscientiæ ex verbo accipiunt, facile ille elabitur, si ad contribules suos redeunt. Verū siquidem est quod David ait, Psal. 18. v. 25.

Hoc animadverso, diabolus occasionem reperit, unde ceu infernalis prædator advolat ad rapiendum verbum de cordibus ipsorum, sicut exemplum in Eva habemus, Gē. 3.

2. *Terra petrosa.* Sæpe enim fit, ut de semine, quod agricola spargit, quicquam in lapidem vel petram cadat, cespitem opertam. Ibi quidem brevia nascitur semen, sed quia humore destituitur, radices agere nequit, & exarefcit. Hi illi sunt, qui cum verbum audierunt, cum gaudio excipiunt illud; & hi radices non habent, ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt, ut Christus ipse explicat. Ejusmodi farinæ homines multi erant tempore Christi, ut patet ex Joh. 12, 42. S. Paulus quoque Galatas suos non usq; adeo commendat, quando ait: Curbatis bene: quis vos impedivit, veritati non obedire? Gal. 5. v. 7. Nec minus de Dema conqueritur, 2. Tim. 4, 10. Hi sunt inimici crucis Christi, de quibus Paulus conqueritur, Phil. 3, 19.

3. *Terra spinosa.* De hac dicitur: Et aliud cecidit inter spinas, & simul exortæ spinæ, suffocaverunt illud. Per hoc illi intelliguntur, qui verbum audierunt, & à sollicitudinibus, & divitiis, & voluptatibus vitæ euntes, suffocantur, & non referunt fructum

Divites hujus mundi, quando templum invisunt, nō sine instructione dimittuntur, sæpe enim inculcatur, quod avari & sceneratores non hæreditatem habeant in regno Dei & Christi, Eph. 5. 5. Vide 1. Tim. 6. 9. Esa. 58. 7. Rom. 12. 13. Sed hoc ipso corda eorum non commoventur, finita vix concione, lucro inhiant, & verbi divini obliviscuntur. In causa sunt spinæ divitiarum, quibus adeo implicati sunt, ut non facile se explicare iis possint. Ubi enim thesaurus hominis, ibi & cor ejus. Matth. 6. v. 21.

Ex tertia hac parte non multum sperandum, sed propterea semen non plane perditum est, datur enim:

4. *Terra bona*, in qua semen germinat, radicatur, & fructum fert, aliud centuplum, aliud sexagecuplum, aliud vero trige cuplum. Matth. 13. 23. Hac illi intelliguntur, qui verbum non modo audiunt, sed & retinent, & fructum ferunt in patientia. Si quis enim tantum auditor verbi est & non factor, hic cōparabitur viro, consideranti vultum nativitatissuæ in speculo: consideravit enim se, & abiit, & statim oblitus est, qualis fuerit, Jac. 1. 23. 24. Hi nullum fructum capiunt ex verbo, judicabuntur enim per illud, in die novissimo, Joh. 12. 48.

Hic quilibet se probeat, ad quam classem pertineat: Pauci enim inveniuntur, apud quos semen verbi divini in terram bonam cadit. David jam tum suo tempore de hoc conquestus est, Psalm. 12. v. 1. Micha similiter c. 7. v. 1. seqq. Christus eò progressus est, ut dixerit: Filius hominis veniens: putas, inveniet fidem in terra, Luc 18. v. 8.

Sic quilibet se examinet, ne sibi videatur aliquid esse cum tamen nihil sit, Gal. 6. 3.

Quod si reperis, cortuum esse, ut viam callosam, & tritam, ubi semen verbi di-

vini nullas radices agere potest, ne ægre feras, quando verbi minister, ut spiritualis agricola utitur rastris legis, quo callosam hanc viam proscindere vult, sed suscipe insitum verbum in mansuetudine, Jacob. 1. v. 21. Et precibus Deum sollicita, ne potestatem largiatur, prædatori diabolo, ut rapiat, quod seminatum est in corde tuo, Matth. 13. v. 19. Hunc circiter in modum: Sanctifica me pater in veritate tua, verbum tuum veritas est. Joh. 17. v. 17. vel cum Ecclesia:

Ne xbum tuum

Te corde quæso supplice *A' meo, de q' d' d'*

Ne semen auferri verbi *sic culpa v' d'*

Tui, meo de pectore: *Hand tinget ne v'*

Sic non queo confundi

In crimine, *in solo tu*

Nam gratia *hi domine*

Spes meruæ tenebit, *spem pono atq' s' d'*

Qui firmiter *Lui igitur*

Hoc nititur *hoc nititur*

Is mortem non videbit. *is non spechabit*

Jeh bitt O Herr aus Herzensgrund *mortem*

Du wollst nicht von mir nehmen /

Dein heilges Wort aus meinem Mund /

So wird mich nicht beschâmen /

Mein Sünd und Schuld /

Denn in dein Huld

Seh ich all mein Vertrauen /

Wer sich nun vest

Darauf verläst /

Der wird den Tod nicht schauen.

Quod si itaque animadvertis, semen verbi divini cadere apud te, in terram petrosam, h. e. quod dolosum in secundis, aruosum in adversis rebus, Jer. 17. 9. ora Deum, ut cor lapideum auferat, de carne tua & det tibi cor carneum, Ezech. 36. v. 26. Præterea certa & labora, 2. Tim. 2. v. 5. & quidem usque ad finem, Matth. 10. v. 22.

Quod si

Quodsi cor tuum spinis sollicitudinum, divitiarum, & voluptatum implicatum est, iterum ora cum Davide, ex Psalm. 119. v. 36. ne cum divite epulone in damnationem incidas, Luc. 16. v. 24.

Quodsi autem cor tuum terra bona est, in qua verbum Dei radicitur, germinat, & fructum fert in patientia, perge in hoc curriculo, & tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam, Apoc. 3. v. 11. sic optimam partem elegisti, Luc. 10. v. 42. verbum enim hoc te illuminabit, ut Camerarium Reginae Candaces, Act. 8. v. 36. In cruce te latificabit, Psalm. 119. v. 91. Et tandem salvabit, 2. Tim. 3. v. 16.

III. *Seminis generositatem*, quod est verbum Dei, ut Christus ipse explicat, quo renascimur ad vitam aeternam, 1. Petr. 1. v. 23. Sicut enim semen, quamdiu in granario conservatur, nullum fructum fert, sed tum demum, quando terrae illud mandat est; sic quoque verbum Dei nullum gignet fructum, nisi diligenter auditum, lectum, ruminatum, imò cordibus nostris inclusum fuerit, ut fiat λόγος ἐμψυχός, ut Jacobus ait 6. I. v. 21.

Hic proba te, utrum tu quoque semen verbi divini exceperis, velut semen incorruptibile, cuius virtute possis renasci, ut Christianismus tuus requirit?

Quamvis enim Deo placuerit, per stultitiam praedicationis salvos facere credentes, 1. Cor. 1. v. 21. attamen multi inveniuntur, qui conciones in tenui pretio habent, hinc templum rarius frequentant, vel tamen parum devotionis afferunt, hinc non mirum est, si re infecta illi vicissim exeant, nullum emolumentum capientes, & vim seminis divini inhibentes, semper discentes

& nunquam ad scientiam veritatis pervenientes, 2. Tim. 2. v. 7.

Veri Christiani Deo gratias agere debent, quod semen verbi sui beatifici adco largiter disseminari facit, ideoque, cum diligentia & devotione attendant, excipiant, & in corde conservent, quò in casu necessitatis eò uti queant. Qui enim in tempore colligit, tempore opportuno habebit. Neque quisquam rectè dixerit, quid est hoc? suo enim tempore admodum commodè apparet, Sir. 39. v. 22. Hoc qui fecerint, tandem cum exultatione venient, portantes manipulos suos. Psalm. 126. v. 6.

De Secundo.

Pergemus nunc ad alteram partem *ἐξομολογίας*, sive notitiam Domini nostri Iesu Christi percepturi. Hic nobis proponitur:

I. *Tanquam caelestis seminator*. Exiit enim, qui seminat semen suum. Hic nemo alius est, quàm aeternus Dei Filius, per quem omnia facta sunt, quæ facta sunt, Joh. 1. v. 3.

Exiit autem

1. *per aeternam generationem*, modò, hominibus nobis incomprehensibili, ita ut nihilominus per essentiae divinae unitatem in Patre manserit, ut ipse ait: Ego in Patre, & Pater in me est, Johan. 14. v. 10. De hoc egressu non dicitur hic, utpote qui factus est ab aeterno, adhuc sit in tempore, & fiet in aeternum intra essentiam divinam, sine respectu ad creaturas, quæ in tempore creatæ sunt, Gen. 1. v. 3. seqq.

2. *per variam ablegationem*: Propterea vocatur λόγος, Joh. 1. v. 1. quia Pater